

HANDLEIDING

Onderwerp : **HANDLEIDING** voor kweker en teler bij het aangaan van een
licentieovereenkomst voor exploitatie van plantenrassen
Datum : oktober 2004
Kenmerk : 040969/MB

Deze checklist kan worden gebruikt door kwekers en telers die voornemens zijn een licentieovereenkomst aan te gaan voor de exploitatie van krachtens nationaal en internationaal kwekersrecht beschermde plantenrassen.

Algemene informatie:

Duidelijk gebruik van de verschillende handelsaanduidingen als rasaanduiding bij commerciële activiteiten

AIPH pleit voor een sterk en evenwichtig kwekersrecht.

AIPH pleit in dit kader voor duidelijk gebruik van de verschillende in het commerciële verkeer gangbare predikaten zoals kwekersrecht en merken. De verifieerbare (geregistreerde) naam van de kwekersrechthouder dient altijd te worden vermeld op (of bij) het te verkopen of te verhandelen product. AIPH is voorstander van het verplicht stellen van een logische volgorde bij gebruik van de verschillende rasaanduidingen ter bevordering van de duidelijkheid bij de handel in beschermde plantenrassen (zoals bijvoorbeeld het gebruik van rasnamen en merken in prijslijsten, gegevensbestanden, catalogi, enz.). De door AIPH voorgestelde volgorde is als volgt: eerst de volledige botanische benaming, dan (indien van toepassing) de rasnaam (tussen enkelvoudige aanhalingstekens overeenkomstig de Internationale Code, artikel 17.7) en tenslotte (indien van toepassing) het merk, om redenen van duidelijkheid eventueel gevolgd door het teken ®. Bijvoorbeeld: Rosa L. 'Champion' Perfection ®. (Overigens wordt in de VS meestal het teken TM gebruikt).

Bij gebruik van een merk is het raadzaam de lijst van landen waar het merk van toepassing is op te vragen.

AIPH wijst echter op het algemene probleem dat er onvoldoende toezicht is op de bescherming en handhaving van de kwekersrechten van de houder. Voornamelijk om die reden moet de kwekersrechthouder zelf zijn rechten beschermen. Zij nemen hun toevlucht tot andere oplossingen, zoals het gebruik van merken ter beperking van de verkoop van of handel in plantenrassen, en pogen aldus de handel in beschermde plantproducten te monopoliseren. AIPH wil hier echter benadrukken dat de kwekersrechtelijke bescherming zich beperkt tot teeltmateriaal en niet geldt ten aanzien van het eindproduct, behalve in geval de tenzij-bepaling zoals die is neergelegd in artikel 14, tweede lid van het UPOV-verdrag 1991 van toepassing is. Dit artikel 14, tweede lid ziet op het principe dat de bescherming wel geldt ten aanzien van geoogst materiaal indien dit materiaal werd verkregen door middel van ongeoorloofd gebruik van (componenten van) het beschermde ras en de kwekersrechthouder niet in redelijkheid de

mogelijkheid heeft gehad zijn recht op de betreffende (componenten van de) rassen uit te oefenen. Het volledige UPOV-verdrag, het Europese kwekersrecht en de nationale wetgeving zijn gebaseerd op het genoemde principe dat de reikwijdte van de kwekersrechtelijke bescherming is beperkt tot teeltmateriaal en niet geldt ten aanzien van het eindproduct (geoogst materiaal). Op grond van deze regelgeving is AIPH is van mening dat alle activiteiten van kwekersrechthouders, die gericht zijn op regulering ter beheersing en beperking van de handelsketen, niet zijn toegestaan.

Merken

Met betrekking tot het gebruik van merken wil AIPH opmerken dat een merk een teken is waarmee het betreffende product wordt onderscheiden naar oorsprong en producent. Met het merk kan de merkhouder zijn eigen product onderscheiden van (de producten van) een andere producent. Indien onderhandelingen plaatsvinden met betrekking tot een plantenras dat uitsluitend door een merk is beschermd, dan betekent dit dat het betreffende ras niet kwekersrechtelijk is beschermd. Een dergelijk ras mag worden vermeerderd en verhandeld zonder licentieovereenkomst, mits het merk bij verdere exploitatie niet wordt gebruikt. Het merk zegt niets over het product (het ras) zelf. AIPH is van mening dat het bij verkoop en verhandeling van belang is om teeltvariëteiten te identificeren door gebruikmaking van de officieel geregistreerde rasnaam. Hierdoor ontstaat duidelijkheid en kan verwarring en teleurstelling worden voorkomen. Zodra een rasnaam is geregistreerd, dient deze naam te worden beschouwd als de rasaanduiding, zowel voor de duur van de periode dat het ras kwekersrechtelijk is beschermd als na het verstrijken van die periode. AIPH adviseert de teler (licentienemer) om bij de kweker (licentiegever) te informeren welke merken hij voert en welke kwekersrechten hij houdt in de verschillende landen. Het is gunstig als een teler op de hoogte is van de rechten van de kweker waarmee hij zaken doet. AIPH pleit voor een grotere transparantie ten aanzien van de verschillende kwekersrechten op sierplanten. Vragen om genoemde informatie bij aanvang van de onderhandelingen kan tot deze grotere transparantie leiden.

Meer over rasaanduiding en rasbenaming

Ten aanzien van het gebruik van rasbenaming bepaalt artikel 17 (1) van de Verordening (EG) van de Raad Nr. 2100/94 dat "een ieder die binnen het grondgebied van de Gemeenschap componenten van een beschermd ras of een ras dat onder de bepalingen van art 13 (5) valt, voor commerciële doeleinden aanbiedt of aan derden afstaat, is gehouden de rasbenaming te vermelden die overeenkomstig artikel 63 is vastgelegd; (...)". Dit artikel is ook van toepassing in gevallen waarin de kwekersrechthouder het ras voorziet van een merk bij het op de markt brengen van het product. AIPH is zeer gekant tegen de praktijk van sommige kwekers om bij adverteren en verkoopactiviteiten merken een prominentere plaats te geven dan de rasbenaming.

Verbintenissenrecht (Contractenrecht)

De overeenkomst tussen licentiegever (kwekersrechthouder) en licentienemer valt onder het verbintenissenrecht, vaak ook contractenrecht genoemd. Dit betekent dat partijen gerechtigd zijn om vrijelijk welke bepalingen en voorwaarden dan ook met elkaar overeen te komen. Hierop gelden slechts enkele uitzonderingen, zoals bijvoorbeeld bepalingen en voorwaarden die in strijd zijn met de wet of met de goede zeden. De licentienemer (in de meeste gevallen de teler) gaat wellicht om commerciële redenen akkoord met verstrekkende beperkingen en kan in dat geval een licentieovereenkomst aangaan waarin handelingen zijn uitgesloten waartoe hij feitelijk is gerechtigd op grond van kwekersrecht (zie artikel 14 van het UPOV-verdrag 1991). AIPH dringt er bij licentienemers dan ook op aan alert te zijn op door de licentiegever gestelde bepalingen en voorwaarden die in strijd zijn met de wettelijke bepalingen omtrent het kwekersrecht.

Octrooirechtelijke bescherming van planten

In de VS, maar ook in Hongarije, Italië, Japan en verscheidene Zuid-Amerikaanse landen wordt gebruik gemaakt van een octrooistelsel voor planten. Dit stelsel bestaat uit een mengeling van elementen uit het traditionele (industriële) octrooirecht en de kwekersrechtelijke bescherming van plantenrassen. Octrooi op een nieuw plantenras kan in genoemde stelsels worden verkregen op basis van het aantal kenmerkende eigenschappen dat het ras onderscheidt van reeds bestaande rassen. Een octrooi geeft de houder onder meer het recht anderen uit te sluiten van geslachtsloze vermeerdering en het gebruik, ter verkoop aanbieden of de verkoop en invoer van een plantenras in het land waar het octrooi is verleend.

Inbreuk

Inbreuk op een kwekersrecht geeft de houder het recht tegen de inbreukmaker een civielrechtelijke procedure in te stellen bij de nationale rechter. Inbreuk op een recht dient door de kwekersrechthouder zelf te worden gecontroleerd. Er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat hier in de nabije toekomst verandering in zal komen.

AIPH adviseert de teler (licentienemer) om bij de kweker (licentiegever) na te vragen of deze op de hoogte is van enige inbreukmakingen op zijn kwekersrecht. Informatie daarover stelt de teler beter in staat zijn producten te telen overeenkomstig de op de bescherming van plantenrassen van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Checklist voor een volledige licentieovereenkomst:

1. Partijen

De partijen tussen wie de overeenkomst wordt aangegaan, te weten de licentiegever (de kweker) en de licentienemer (de teler) worden met naam en adres genoemd.

De licentiegever is eigenaar van één of meer plantenrassen die het onderwerp zijn van de licentieovereenkomst en die worden beschermd door nationaal en internationaal kwekersrecht. De licentienemer verklaart ermee bekend te zijn dat de licentiegever de rechtmatige eigenaar is van het/de betreffende plantenras(sen) en dat het daarop rustende kwekersrecht op rechtsgeldige wijze op naam is gesteld van de licentiegever.

2. Licentieverlening

De overeenkomst betreft het verlenen van een licentie door de licentiegever aan de licentienemer voor exploitatie van één of meer in de overeenkomst vermelde plantenrassen. (De specifieke rassen, alsmede de bepalingen en voorwaarden waaronder deze mogen worden geëxploiteerd, dienen te worden opgenomen in een bijlage bij de overeenkomst).

3. Reikwijdte van de licentie

De verleende licentie geeft de licentienemer het recht tot exploitatie van die plantenrassen welke in de overeenkomst zijn vermeld onder de in de overeenkomst opgenomen bepalingen en voorwaarden.

Indien met de licentienemer een afzonderlijke merkovereenkomst wordt aangegaan, dient het volgende te worden nagegaan:

- Is licentienemer gerechtigd tot gebruik van alle gedeponeerde merken en zijn daar geen extra kosten aan verbonden?
- Is licentienemer gerechtigd tot gebruik van alle handelsnamen, onderscheidende tekens of logo's die door licentiegever nu of in de toekomst worden bestemd voor gebruik bij het op

de markt brengen en de verkoop van de onder de licentieovereenkomst vallende rassen, en zijn daar geen extra kosten aan verbonden?

- Verwachten partijen dat licentienemer of diens tussenpersoon orders aanneemt van derden?
- Op welke wijze vindt facturering voor het plantmateriaal plaats? Is de prijs inclusief verschuldigde royalty's, indien het verschuldigde royaltybedrag niet in de factuur wordt gespecificeerd?
- Zijn door partijen afspraken gemaakt over het gebruik van specifieke labels voor de verkoop van de plantenrassen? Zo ja, wie levert die labels en wie draagt de kosten?
- Worden bij de jaarlijkse herziening van te leveren plantenrassen nieuwe rassen toegevoegd, welke daarvan vallen onder de licentie, en gelden voor die nieuwe rassen dezelfde afspraken ten aanzien van het gebruik van bepaalde labels?

4. Gebied

Partijen dienen het exacte geografische gebied overeen te komen waarop de licentie van toepassing is.

5. Het product

Naam

- In de regel wordt uitdrukkelijk overeengekomen dat licentienemer verplicht is de correcte benaming te gebruiken van de onder de licentie vallende rassen.
- Is licentienemer verplicht in zijn bedrijfslocatie de namen van de onder de licentie vallende rassen duidelijk zichtbaar weer te geven in verband met de identificatie van moederplanten, jonge planten en gereede plantproducten?

Teeltmateriaal

- Is licentiegever verplicht de onder de licentie vallende rassen uniform en bestendig te houden?
- Is licentiegever (zelf of via een door hem daartoe gemachtigde leverancier) verplicht aan licentienemer alle van belang zijnde informatie te verstrekken over propagatie, vermeerdering en de productie in het algemeen?
- Wordt geschikt teeltmateriaal geleverd binnen een redelijke termijn?
- In de regel is licentienemer verplicht het onder de licentie vallende teeltmateriaal uitsluitend af te nemen van licentiegever of een door hem gemachtigde leverancier.
- In de regel is licentienemer verplicht uitsluitend gezond jong plantmateriaal dat geheel overeenkomt met het betreffende ras aan zijn klanten te leveren. In dat geval dient licentienemer op verzoek van licentiegever zijn voorraad moederplanten te vernieuwen door van licentiegever of een door hem gemachtigde leverancier geschikt uitgangsmateriaal af te nemen.

Mutaties

- Partijen dienen voor de overdracht van elke mutatie door licentiegever aan licentienemer een overeenkomst te sluiten.
- Volgens het UPOV-verdrag is de vinder van een nieuw ras dat voortkomt uit een mutatie van een beschermd ras de eigenaar van het beschermde ras indien contractueel is vastgelegd dat de licentiegever de eigendom verkrijgt van nieuwe vindingen die voortkomen uit mutatie van één van de onder de betreffende overeenkomst vallende rassen. Indien de licentiegever besluit kwekersrecht op het nieuwe ras (de mutant) aan te vragen, neemt hij in de regel de kosten daarvan voor zijn rekening.
- Partijen kunnen overeenkomen dat de licentienemer recht heeft op een bepaald percentage van de royalty's die de licentiegever over een nieuw ontdekte mutatie ontvangt.

6. Verplichtingen van licentiegever

In de regel worden de volgende verplichtingen in een licentieovereenkomst opgenomen:

- Naast de levering van plantmateriaal zijn de verplichtingen van licentiegever van adviserende aard. Deze verplichtingen zijn beperkt het naar beste weten verstrekken van advies aan licentienemer, gebruikmakend van zijn eigen ervaring en inzicht.
- De licentiegever geeft geen enkele garantie van welke aard dan ook ten aanzien van uit de licentie te verwachten resultaten of productie of commercieel succes van die productie. Hij garandeert evenmin dat de exploitatie van de licentie geen inbreuk zal maken op rechten van derden. Licentiegever verklaart hierbij echter dat hij naar zijn beste weten het volledige eigendomsrecht heeft op de onder deze licentie vallende kwekersrechten en derhalve gerechtigd is deze over te dragen.
- Licentiegever is nimmer aansprakelijk voor verlies, schade of aanspraken als gevolg van of in verband met het licentienemersgebruik van de onder de licentie vallende producten.
- Licentiegever dient met alle licentienemers in het gebied waarop de licentie van toepassing is, dezelfde bepalingen en voorwaarden en dezelfde royaltybedragen overeen te komen.

7. Royalty's

Met betrekking tot *Royalty's* dienen de volgende aspecten aan de orde te komen:

- Voor de exploitatie van de licentie is licentienemer een vast royaltybedrag, berekend zoals bepaald in de overeenkomst, verschuldigd voor elke jonge plant die door licentienemer aan een derde wordt geleverd en voor elk gereed plantproduct dat door de licentienemer in zijn bedrijf is geproduceerd of verkocht.
- Licentienemer dient afzonderlijke overzichten bij te houden van het totale aantal geteelde planten, het aantal verkochte jonge planten en het aantal gereede plantproducten geteeld uit de jonge planten die door licentienemer in zijn eigen bedrijf worden gebruikt, alsmede van de aanwezige voorraad moederplanten, op de wijze zoals bepaald in de betreffende overeenkomst. (Zoals reeds gezegd: bepalingen en voorwaarden dienen te worden opgenomen in een bijlage).
- In het overzicht van verkochte jonge planten dienen naam, adres, telefoon- of faxnummer van de koper, alsmede de leverdata en het aantal geleverde planten te worden vermeld. Voor levering van jonge planten is de voorafgaande schriftelijke bevestiging van de licentienemer aan de licentiegever nodig dat eerstgenoemde en de betreffende koper een licentieovereenkomst hebben ondertekend.
 - Zodra licentiegever daarom verzoekt, dient licentienemer de licentiegever of een door hem gemachtigde derde te informeren over de bijgehouden overzichten. Licentienemer is gerechtigd zijn eigen registeraccountant in te schakelen bij inspectie van overzichten door licentiegever.
- De licentiegever is gerechtigd om, na voorafgaande schriftelijke kennisgeving aan licentienemer, het royaltybedrag bij de jaarlijkse herziening van de bij de overeenkomst behorende lijst van producten (in de regel opgenomen in een bijlage) voor het volgende productieseizoen te herzien.

Betaling

Met betrekking tot betaling dienen de volgende aspecten aan de orde te komen:

- Het door licentienemer bijgehouden overzicht over de in *de overeenkomst* vastgelegde periode dient uiterlijk 30 dagen na afloop van elke rapportageperiode in het bezit te zijn van licentiegever of een door hem gemachtigde vertegenwoordiger.
- Royalty's worden verschuldigd op de datum als vastgelegd in de overeenkomst.

8. Verplichtingen van licentienemer

In de regel heeft licentienemer de volgende verplichtingen:

- Het is licentienemer niet toegestaan om in strijd met toepasselijke wetgeving inzake kwekersrecht en/of in strijd met deze licentieovereenkomst op enigerlei wijze zijn medewerking te verlenen aan de vermeerdering of teelt van onder de licentie vallende rassen. Licentienemer zal derhalve geen planten of delen daarvan in strijd met de wet of deze overeenkomst aan derden afstaan.
- Licentienemer dient bij het ter beschikking stellen van planten aan derden en in advertentiemateriaal op duidelijke wijze bekend te maken dat teelt en vermeerdering voor commerciële doeleinden uitsluitend is toegestaan na voorafgaande toestemming daartoe van de licentiegever.

9. Controle op naleving

In de regel worden de volgende bepalingen aangaande controle op de naleving van de licentieovereenkomst overeengekomen:

- Na voorafgaande aankondiging (24 uur van tevoren) is licentiegever of een door hem gemachtigde vertegenwoordiger gerechtigd de naleving van deze licentieovereenkomst te verifiëren, waaronder begrepen inspectie van onder deze licentie vallende voorraad en onder deze licentie vallend plantmateriaal.
- Licentienemer komt overeen alle redelijkerwijs nodige medewerking te verlenen aan en alle van belang zijnde informatie te verstrekken ten behoeve van de controle. De accountantscontrole zal niet verder gaan dan nodig is om de naleving van de overeenkomst te verifiëren.
- Licentiegever of een door hem gemachtigde vertegenwoordiger zal in het kader van de accountantscontrole niet vragen om informatie van commerciële aard en licentiegever verbindt zich en zijn medewerkers om ten aanzien van alle informatie, die in verband met dergelijke accountantscontroles of anderszins aan hem bekend wordt, geheimhouding te betrachten.

10. Bescherming van de licentie

Hierbij dienen de volgende aspecten aan de orde te komen:

- Indien de licentienemer onredelijke concurrentie wordt aangedaan of de rechten van de licentienemer onder de overeenkomst anderszins worden aangetast door teelt of vermeerdering van onder de overeenkomst vallende rassen door een derde die niet is gehouden aan dezelfde verplichtingen en rechten als licentienemer, dient licentiegever (in de regel voor eigen rekening) de naar zijn eigen oordeel benodigde stappen te nemen om een einde te maken aan dergelijke situaties zodra licentienemer hem daarvan in kennis stelt.

11. Geheimhouding

In de regel verbindt licentienemer zich jegens licentiegever tot het volgende:

- Gedurende de looptijd van deze licentieovereenkomst en maanden/jaren (een overeengekomen termijn) na beëindiging of ommekomst daarvan verplicht licentienemer zich om ten aanzien van aan hem ingevolge deze licentieovereenkomst bekend geworden handels- of bedrijfsgeheimen of overige vertrouwelijke informatie, geheimhouding te betrachten.

12. Overdracht van de licentie

Indien licentiegever zijn rechten of verplichtingen onder deze overeenkomst wenst over te dragen, dienen de volgende aspecten aan de orde te komen:

- Licentiegever is gerechtigd zijn rechten of verplichtingen voortvloeiende uit deze licentieovereenkomst aan een derde over te dragen, mits die derde zich onderwerpt aan alle bepalingen van de licentieovereenkomst.
- Deze licentie mag op geen enkele andere wijze worden overgedragen. Overdracht van de eigendom of het bedrijf van licentienemer aan een derde wordt onder meer geacht een overdracht te zijn ten aanzien van de uitvoering van deze overeenkomst.

13. Duur van de licentie

Met betrekking tot de duur van de licentie dienen de volgende aspecten aan de orde te komen:

- Het is van belang te weten dat de duur van de licentieovereenkomst nimmer langer kan zijn dan de beschermingsduur van het nationale of internationale kwekersrecht. Indien partijen de licentie willen verlengen, dienen zij vóór afloop van de feitelijke looptijd van de licentieovereenkomst een nieuwe bijlage te ondertekenen die zal gelden voor een periode van ten minste (in de regel) één jaar. (Voor de goede orde zij herhaald dat een bijlage de licentiebepalingen en -voorwaarden omvat). De officiële lijst ter verificatie van de duur van het kwekersrecht is te vinden in het staatsblad van het land waar het kwekersrecht van toepassing is. In sommige landen is een website met actuele informatie beschikbaar. De adressen van de op dit gebied verantwoordelijke nationale autoriteiten zijn te vinden op de website van UPOV. In de EU rust op het merendeel van de plantenrassen Europees kwekersrecht. Actuele informatie is te vinden op de website van CPVO (www.cpvo.eu.int).
- Indien een nieuwe bijlage voor de aankomende periode niet uiterlijk één maand voor afloop van de feitelijke looptijd van de overeenkomst door partijen wordt aanvaard, zal de licentieovereenkomst, zonder dat schriftelijke opzegging is vereist, eindigen aan het eind van het betreffende productiejaar, na welke aflooptdatum alle uit de licentie voortvloeiende rechten van licentienemer zullen vervallen.
- Elk der partijen is gerechtigd de licentieovereenkomst voortijdig schriftelijk te beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van (in de regel) zes maanden, waarna de overeenkomst wordt beëindigd aan het eind van de betreffende kalendermaand. Voorwaarde voor beëindiging door licentienemer is echter dat hij de betreffende rassen uit zijn assortiment verwijdert.
- Partijen komen overeen dat zij in geval van wezenlijke wijzigingen in het nationale en internationale kwekersrecht of andere van belang zijnde wetgeving, de licentieovereenkomst dienovereenkomstig zullen wijzigen. In dat geval treedt de gewijzigde overeenkomst in de plaats van alle eerdere tussen partijen aangegane licentieovereenkomsten.

14. Niet-nakoming

Partijen dienen te overwegen de volgende contractueelrechtelijke aspecten ten aanzien van niet-nakoming in de licentieovereenkomst op te nemen:

- Indien een der partijen een ingevolge deze licentieovereenkomst op haar rustende **wezenlijke** verplichting niet nakomt, is de andere partij gerechtigd deze licentie te beëindigen zonder dat schriftelijke opzegging is vereist, tenzij de in gebreken zijnde partij het verzuim herstelt binnen veertien dagen (of een andere redelijke periode) na schriftelijke ingebrekestelling.
- Onder **wezenlijke** niet-nakoming wordt in de regel begrepen, doch is niet beperkt tot:
 1. Indien een der partijen in staat van insolventie geraakt, surséance van betaling aanvraagt, faillissement aanvraagt of voor haar faillissement wordt aangevraagd, onderhandelingen start voor een schikking met haar schuldeisers of haar bedrijf staakt; of
 2. Indien licentienemer enig ingevolge deze licentieovereenkomst door hem verschuldigd bedrag niet voldoet; of
 3. Indien de licentienemer handelt in strijd met zijn verplichting om derden op geen enkele wijze behulpzaam te zijn bij de vermeerdering of teelt van onder de licentie vallende plantenrassen, zoals bepaald in toepasselijke wetgeving inzake kwekersrecht en/of in deze licentieovereenkomst.
- Voortijdige beëindiging wegens wezenlijke niet-nakoming zoals hiervoor omschreven dient schriftelijk per aangetekende post te geschieden.

15. Juridische gevolgen van (voortijdige) beëindiging

In de regel worden de volgende contractueelrechtelijke gevolgen aan voortijdige beëindiging verbonden:

- Indien de licentieovereenkomst door licentiegever wordt beëindigd wegens wezenlijke niet-nakoming zoals hiervoor omschreven, is licentiegever niet langer verplicht tot levering van teeltmateriaal aan licentienemer of tot vervulling van zijn overige verplichtingen onder deze licentieovereenkomst.
- Bij voortijdige beëindiging van de licentieovereenkomst wegens wezenlijke niet-nakoming zoals hiervoor omschreven, is licentienemer verplicht om:
 - elke vorm van productie van de onder de licentie vallende rassen **te staken**;
 - **Zich te onthouden van** alle verdere gebruikmaking van technische informatie, overige industriële rechten of vertrouwelijke informatie die licentienemer eventueel van licentiegever heeft ontvangen, en alle kopieën daarvan aan licentiegever te retourneren; en
 - **Ervoor zorg te dragen dat** elke vorm van onder de licentie vallend plantmateriaal aan licentiegever wordt geretourneerd.
- Indien de licentieovereenkomst wegens schriftelijke opzegging door een der partijen met inachtneming van een opzegtermijn van (in de regel) zes maanden wordt beëindigd aan het eind van de betreffende kalendermaand, is licentienemer echter gerechtigd om gedurende een periode van zes maanden na de beëindigingsdatum het onder de licentie vallende plantmateriaal dat hij nog in zijn bezit heeft, te verkopen of anderszins aan derden af te staan onder de bepalingen en voorwaarden van de licentieovereenkomst.

16. Toepasselijk recht

Ter voorkoming van conflicten komen partijen in de regel overeen welk recht van welk land op de overeenkomst van toepassing is.

- Op deze overeenkomst is recht van toepassing.

17. Jurisdictie

Ter voorkoming van conflicten komen partijen in de regel overeen welke rechter bij geschillen bevoegd is:

- Elk geschil voortvloeiende uit deze licentieovereenkomst, de interpretatie en de uitvoering daarvan zal - tenzij partijen het betreffende geschil binnen twee maanden in der minne kunnen schikken - worden voorgelegd aan de bevoegde rechter te(plaats).

18. Overige bepalingen

Ten slotte dienen partijen te overwegen de volgende bepalingen in hun licentieovereenkomst op te nemen:

- Elke wijziging in deze licentieovereenkomst is uitsluitend geldig indien deze op schrift is gesteld en door beide partijen is ondertekend.
- Elke kennisgeving in het kader van deze overeenkomst dient schriftelijk te geschieden en te worden verzonden per aangetekende post, per telex of telefax. Aangetekende post wordt geacht door de andere partij te zijn ontvangen (drie dagen lijkt redelijk) werkdagen na de datum van verzending, en kennisgevingen per telex of telefax worden geacht door de andere partij te zijn ontvangen op het tijdstip vermeld in het betreffende verzendrapport.
- De licentieovereenkomst (met bijlage) wordt opgesteld en door partijen ondertekend in twee exemplaren, waarvan elk der partijen er één behoudt.